

Rapport annual
2022

— FMR FUNDAZIUN
| MEDIAS RUMANTSCHAS

Il team da la FMR durant il lavuratori da fotografar cun Mattias Nutt.

CUNTEGN

L'onn 2022 Tranter local e digital	5
L'onn 2022 FMR per la terza	6
La statistica Passa 11 milliuns segns	9
Lavurs da la FMR Ediziuns spezialas, intervistas e columnas	10
Tgi è la FMR? Cussegli da fundaziun Persunal FMR	13 14
Finanzas 2022 Bilantscha e quint 2022	20
Las finamiras da la FMR Ils princips da laver	23

La Quotidiana dals 3 da zercladur 2022 – frestg stampada.

L'ONN 2022

Tranter local e digital

Igl è indubitabel: Tgi che vul cundecider e participar a la vita publica e politica, quel u quella fa bain d'enconuscher ils fatgs. Il burgais e la burgaisa ston pudair retrair d'insanua las infurmaziuns necessarias. Differents studis demussan nair sin alv che mo persunas ch'en bain infurmadas van a la fin era propi a vuschar. Nua ch'i manca dentant l'infurmaziun, sa sbassa la participaziun politica – uschia concludan ils studis. Per il svilup dad ina societad, per la convivenza, per la pasch aifer la cumianza ed a la fin dals quints per ina democrazia che funcziunescha è quella participaziun d'eminenta impurtanza.

Per pudair porscher a la societad las infurmaziuns necessarias giogan las medias ina rolla centrala. Schurnalistas, redacturs e reportras retschertgan tematicas, respundan dumondas, intermedieschan savair, modereschan discussiuns, dattan invista, laschan vegnir a pled, sentan il puls, rapportan da schabets, analyseschan decisiuns, commenteschan votaziuns etc. Igl è ina lavour multifaria, pretensiusa – ma era captivanta. Quai vala a prima vista segir per la rapportaziun internaziunala e naziunala, ma quai vala precis uschia era per il schurnalissem a livel regional e local. Là fatschentan dumondas sco p.ex.: Pertge datti uschè blers hotels venals a Müstair? Co integrescha la scola da Savognin ils uffants fugids da la guerra en Ucraina? È la Muntogna da Schons ussa ina vischnanca rumantscha u tudestga? E pertge vul in investur egipzian construir a Sedrun in grond resort?

La FMR emprova – ensemen cun ses partenaris – da sclerir talas dumondas e da promover il dialog en lingua rumantscha, damai en la lingua dal «lieu». Ed ella gida a mantegnair uschia era il discurs public en quella lingua minorita. La redacziun da la FMR derasa quest pled schurnalistic scrit en emprima lingua gasettas (Posta Ladina, Pagina da Surmeir e La Quotidiana) e per part era

sur vias digitalas (RTR e las plattaformas da singulas gassetas). Gist la derasaziun digitala è già oz d'immensa impurtanza – e vegn a gudagnar en avegnir anc dapli! Glieud giuvna n'abunescha betg pli gassetas, uschia ch'ins sto sco instituziun mediaala esser là, nua che las novas generaziuns van per las infurmaziuns.

Perquai sa stenta era il cussegl da fundaziun da la FMR da possibilitar e promover en avegnir furmas da distribuziun digitalas cun cuntegns medials da si'atgna redacziun. Gia avant dus onns è vegnida lantschada ed instradada la strategia da basa cun il num «FMR+» che vul tegnair quint da la transfirmaziun mediaala. «FMR+» duai vegnir concretisà ils proxims mais, en coordinaziun cun ils divers partenaris. Ultra da quai vegn il cussegl da fundaziun era a sa fatschentar ils proxims mais dad eventualas novas cunvegnentschas da prestaziun cun ils differents partenaris, damai che las quellas cunvegnentschas valentas scadan sin la fin dal 2024.

En num dal cussegl da fundaziun vuless jau engraziar a tut quellas e quels che possibiliteschan insumma la purschida mediaala da la FMR e che collavuran e sustegnan durant l'entir onn la fundaziun e la redacziun: la Confederaziun, il chantun Grischun e tut ils partenaris medials. Ed jau vuless era engraziar a la squadra redacziunala per ses engaschament perseverant durant quests emprims traís onns da la FMR.

Corina Casanova

Corina Casanova
presidenta FMR

L'ONN 2022

FMR per la terza

«In onn e laung, e blears passan speart» – quai di in vegl proverbi surmiran, documentà en la gronda Crestomazia. I para ch'il davos onn 2022 saja passà fitg spert, sco in film – u forsa perfin sco in film taglià en sequenzas spertas: corona, gieus olimpics, guerra en Ucraïna, sitgira, elecziuns chantunalas, luf, mancanza da personal, campiunadis da ballape, stgarsezza d'energia, manco da spazi d'abitar, glatschers che lieuan... – Igl è pelvair era stà in onn ch'ha mess en dumonda intginas segirtads e tschertezzas.

Dal poppin als apparats digitals
Era en ses terz onn d'existaenza ha la FMR empruvà da dar spievel dal mund rumantsch. La giuvna FMR (en vigur dapi il 2020) banduna ussa plau plau net la fasa da poppin. Pass a pass vai vers la pubertad.

Ils emprims traiss onns èn stads ritgs, intensivs e varianti, betg mo pervi da la pandemia da corona che ha fatg in brav dischurden. Guardond enavos sin quels plirs mais da restricziuns è la giuvna FMR satisfatga ch'igl è reüssì da tuttina mantegnair en buna furma la redacziun e da pudair garantir trasora la publicaziun dals cuntegns medials, sa chapescha ensemens cun ils editurs: la Gammeter Media SA (Posta Ladina), la Somedia SA (La Quotidiana), l'Uniu Rumantscha da Surmeir (La Pagina da Surmeir) e Radio-televiusion Sviza Rumantscha (RTR).

La collavuraziun cun quels quatter partenari capit mintgamai en differen-

ta furma, dimensiun ed intensitat, però adina sa basond sin ina cunvegnientscha da prestaziun specifica. En questi traiss onns è sa sviluppada ina buna collavuraziun aifer il cussegl da coordinaziun (il gremi cun ils partenaris), ina collavuraziun fritgaivla che sa lascha seguir anc profilar durant ils proxims onns.

Novs instruments e nova infrastructura

La redacziun ed il cussegl da fundaziun han era en il terz onn da la FMR prendì per mauns inqual midada per installar e sviluppar vinavant l'instituziun successura da la ANR (Agentura da Novitads Rumantscha). Uschia è l'infrastructura tecnica sin in nov stand, novs instrumets da lavur e da planisaziun èn vegnids introducids e l'entschatta da l'onn 2023 entra en vigur in nov reglement da pajes. Ultra da questas differenças novaziuns furma la cunvegna da prestaziun tripartita tranter la FMR, il chantun Grischun e la Confederaziun per ils onns 2021–2024 la basa da finanziasiun e da lavur per l'instituziun.

La sfida

In bacun fitg grond è stà – e vegn a restar – la recrutaziun da personal. Dapi si'entschatta ha la FMR engaschè personal en in pensum da passa 700%. En singulas regiuns è la redacziun anc adina en tschertga da collegas. Sin la fin dal 2022 lavuran 17 persunas en in pensum total da 1300% tar la FMR. Ina pitschna part da la squadra lavura en il biro central a Cuira, la gronda part da las collavuraturas e dals collavuraturas lavura decentral en furma da telelavur (homeoffice).

Da chattar per tuttas valladas redacturas e redacturs cun interess schurnalistic e cun cumpetenzas en ils differenti idioms e rumantsch grischun, quai vegn ad esser ils proxims onns ina gronda sfida – gist en temps d'ina mancanza generala da personal qualifitgà ed en temps d'ina demografia disfavouraivla per la lingua rumantscha.

FMR+

Dapi 2 onns s'occupa il cussegl da fundaziun dal svilup a lunga vista da la FMR – surtut en vista a la transformaziun media. Già la fin dal 2021 era sin maisa in palpiri da basa cun il num «FMR+». La strategia «FMR+» prevesa d'instradar e realizar vias da distribuziun digitalas e directas dals agens cuntegns medials. Ils singuls pass conceptuals dad «FMR+» duain vegnir realisads vers la fin dal 2023, da nov cun sostegn dad ina manadra da projects.

Ultra da quai vegn la FMR era ad accum-pagnar e tractar la midada media en il Grischun Central. La partenaria en la regiun, la Uniu Rumantscha da Surmeir, vuless realisar ensemens cun la Somedia AG ina gasetta regiunala e bilingua. Per la part rumantscha fiss ella avisada a la collavuraziun cun la FMR, la quala vegn a perseguir cun interess las propostas da vart dals editurs e partenaris en quest project.

Resultat legraivel

Finzialmain po la FMR serrar il quint da gestiun 2022 cun in resultat fitg egualisà e legraivel, cun in fitg pitschen

surpli d'expensas da 64 francs, tar in budget da 1,809 milliuns francs.

La FMR è satisfatga cun las lavurs realisadas durant ils emprims traiss onns d'existaenza da l'instituziun. Ella è era fitg engraziaivla per il grond sostegn da tuttas varts. Il chantun Grischun e la Confederaziun porschan la basa (finanziala e legala) per che la FMR possia insumma far sia lavur. Ils differenti partenaris collavuran intensivamain cun la redacziun, sustegnan en dumondas redacziunalas, ma era cun tecnica u cussegliazun. Las collavuraturas ed ils collavuraturas da la FMR furneschan mintga di cuntegns schurnalistics per las differentas gassetas. E surtut dattan ils resuns da lecturas e lecturs curaschi da cintinuar e d'optimizar la purschida media la rumantscha da la FMR.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "David Truttmann".

David Truttmann,
schefredacteur FMR

La stamparia a Haag.

LA STATISTICA

Passa 11 milliuns segns

Tenor la statistica cumpiglia il volumen da texts redacziunals per ils mais schaner-december 2022 ina cifra totala da var 11500 000 segns. Quella cifra resguarda tut ils texts realisads, tgirads ed er indemnisaads da la FMR, sajan quai texts da la redacziun sezza, ma era texts da collavuratur/as libers/ras u da columnists/as.

En quella summa da 11,5 milliuns segns n'en betg cumprais ils texts da la Posta Ladina che vegnan co-finanziads da la

FMR. Ed era ils texts dad RTR (per gronda part anc redigids e surlavurads per print tras la FMR) na vegnan betg quintads.

La FMR na furnescha dentant betg mo segns, bustabs e pleds, mabain era fotografias. Sin sia plattaforma redacziunala metta ella a disposiziun mintgadi a ses partenaris diversas fotografias tar ils singuls artitgels. Pass a pass s'emplenescha ussa quella fototeca. Actualmain sa chattan sin quella passa 12000 fotografias.

Per render pli palpablas las cifras da segns e fotografias duain servir intgins exempels da «lectura»

15

In sulet redactur u ina suletta redacatura stuess scriver durant **15 onns**, durant mintgadi da laver, silmain in artitgel (ca. 1,5 paginas A4) per vegnir sin la quantitat totala dad 11,5 milliuns segns che l'entira redacziun FMR ha contribui durant l'onn 2022.

1,5

Di per di chargian redacturas e redacturs circa ina ventgina da fotografias sin la plattaforma redacziunala per metter a disposiziun a tut ses partenaris. Sch'ins stampass ora tut las fotografias che sa chattan actualmain sin la plattaforma (ca. 12 000 exemplars) en in format da 9x13 cm, lura dess quai ina lingia dad **1,5 kilometers**.

3000

La redacziun da la FMR scriva naturalmain artitgels da differenta furma – novitads, reportaschas, purtrets, columnas, commentaris, rapports etc. Quels texts varieschan era en la lunghezza. Dentant in «normal» artitgel ha var 3500–4000 segns. Quai vul dir che la FMR (quintà en text da lunghezza media) scriva durant in onn var **3000 artitgels**.

Datas per sviluppar applicaziuns

La FMR ha era mess a disposiziun durant il 2022 sias datas multi-idiomaticas per il svilup da sistems/datotecas da text, p.ex. per crear ordlunder applicaziuns da «speech-to-text» u programs da correctura.

TGI È LA FMR?

Cussegli da fundaziun

Stamparia Haag: Davosa controlla avant che La Quotidiana vegn stampada.

Corina Casanova
presidenta

Rico Valär
vicepresident

Gion Capeder
dapi ils 15-06-2022

Aurelio Casanova
fin ils 15-06-2022

**Barbara Janom
Steiner**

Carl Hassler

Gian Ramming
dapi ils 15-06-2022

TGI È LA FMR?

Persunal FMR

Situaziun actuala decembre 2022

David Truttmann
schefredactur 80%
Cuira

Martina Hermann
manadra
da projects 60%
Turitg

Daniela Derungs
impaginatura 80%
Lumbrein

Hans Huonder
redactur 100%
Mustér

Sandra Balzer
producenta/
redactura 100%
Lai

Sandro Buchli
producent/
redactur 100%
Laax

Flurin Andry
correctur/redactur
80%
Tschlin

Gabriela Desax
correctura 30%
Cuira

**Madlaina Capeder
Sonder**
correctura 20%
Salouf

Augustin Beeli
redactur 100%
Sagogn

Andreas Cadonau
redactur 60%
Vuorz

Andri Netzer
redactur 100%
Scuol

Claudia Cadruvi
redactura 60%
Uznach

Martin Camichel
redactur 100%
Zuoz

Martin Gabriel
redactur 100%
Glion

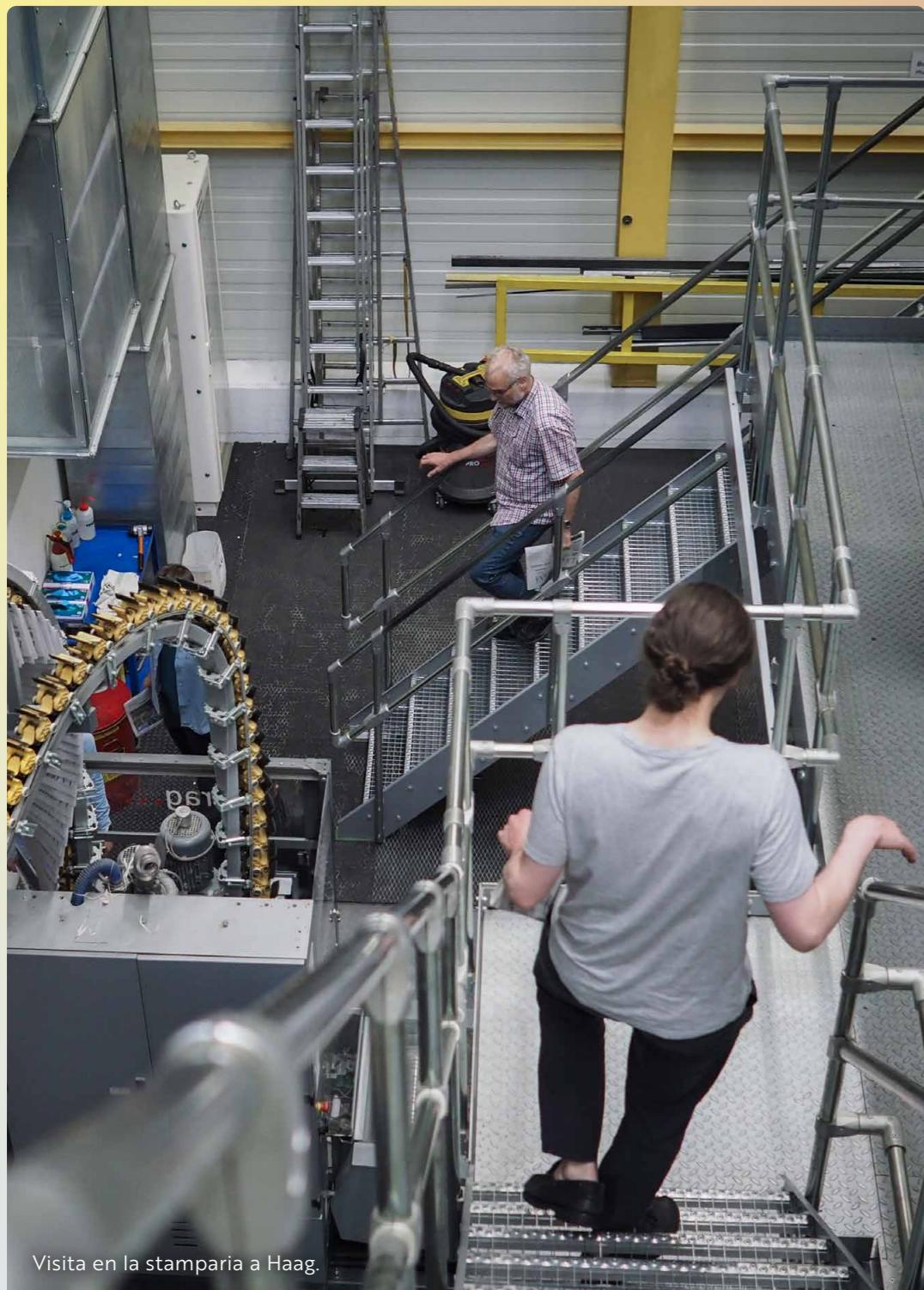

Susi Rothmund
redactura 80%
Cumpadials

**Daniela
Dobler-Heinrich**
secretaria 50%
Ardez

Total pensum **1300%**

Visita en la stamparia a Haag.

TGI È LA FMR?

Midadas da persunal

En il decurs da l'onn 2022 han bandunà quatter dunnas la redacziun da la FMR. Quellas persunas èn Annatina Filli, Lisa Peers Dermont, Nadja Lucchinetti e Tanja Jäger.

Dasperas èn vegnididas engaschadas duas dunnas cun pensums da mintgama 60%. Quai èn Claudia Cadruvi sco redactura e Martina Hermann sco manadra da projects.

Duas ulteriuras dunnas han lavurà durant in temp limità (practicum u engaschament transitoric) per la FMR: Ursina Melchior e Laura Schütz.

Ultra da quai ha Patric Collet gidà durant singulas emnas en la produzioni/coordinaziun da la gasetta regionala La Pagina da Surmeir.

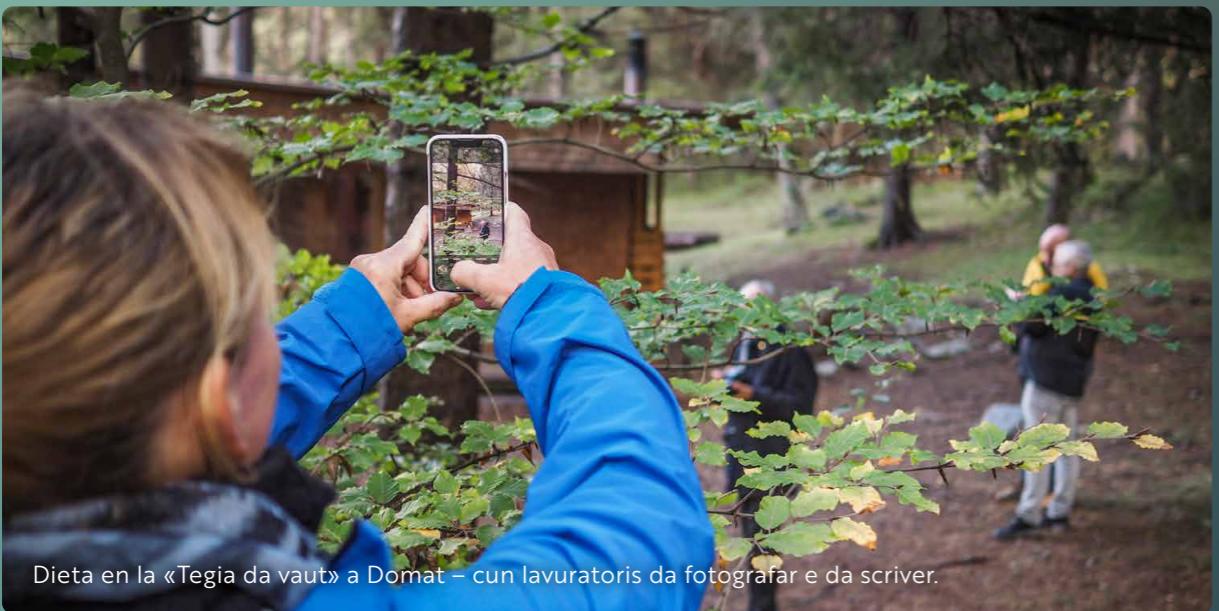
La squadra redacziunalà è pertugant la repartiziun dad umens e dunnas quasi paritetica (9 umens ed 8 dunnas). La media da vegliadetgna è tar 48 onns.

La redacziun survegn era regularmain sustegn da collavuraturi libers, tranter auter da Bartolome Tscharner, Benedict Stecher, Gion Nutegn Stgier, Giusep Capaul, Martin Cabalzar, Paul Duff e Peder Anton Baltermia.

Gestiun finanziala e revisiun

La contabilitad da la FMR è dapi divers onns en mauns da Cecilia Manetsch da la Manetsch Treuhand AG a Cuira. Il post da revisiun è la Canzlia-Fiduziara SA a Cuira.

IMPRESSIONS 2022

Dieta en la «Tegia da vaut» a Domat – cun lavatoris da fotografar e da scriver.

In guid tras il stgazi da la catedrala a Cuira.

FINANZAS 2022

La bilantscha e quint annual per ils 31-12-2022

ACTIVAS

Daner current	361808,05
Dabun	3393,95
Total ACTIVAS	365 202,00

PASSIVAS

Crediturs	23 250,70
Transitoricas passivas e reservas a curt temp	190 000,00
Capital ester	213 250,70
Chapital da fundaziun	90 000,00
Total reservas e surpli d'entradas	61 951,30
Capital agen	151 951,30

Total PASSIVAS	365 202,00
-----------------------	-------------------

ENTRADAS

Contribuziun chantunala	745 000,00
Contribuziun federala	1064 000,00
Total ENTRADAS	1809 000,00

EXPENSAS

Posta Ladina	60 000,00
Somedia Layout	36 321,95
Total indemnisiuns da promozion	96 321,95
Persunal FMR	1169 128,55
Collavuratur libers e collavuraturas libras	184 477,30
Custs socials	167 615,00
Spesas, instrucziun e divers	39 543,65
Total custs da persunal	1560 764,50
Tschains ed infrastructura	68 842,10
Svilup, administraziun, plattafurma ed IT	83 135,05
Total divers custs da manaschi	151 977,15

Total EXPENSAS	1809 063,60
Total ENTRADAS	1809 000,00
Surpli EXPENSAS	- 63,60

David Truttmann, Sandro Buchli e Martin Camichel controlleschan *La Quotidiana* en la stamparia a Haag.

LAS FINAMIRAS DA LA FMR

Ils princips da lavur

- Nus essan là, nua che la vita ruman-tscha capita e vegn influenzada.
- Nus contribuin a livel local, regional, chantunal e «rumantsch» al discurs public.
- Nus rapportain en moda independenta, commensurada e multifara.
- Nus purschin lavur da buna qualitat schurnalistica e linguistica.
- Nus contribuin activamain ad in mund medial rumantsch adequat.
- Nossa purschida mediaala è indispensabla.
- Nus essan finanziads dal maun public e servin en emprima lingia al public rumantsch.

Extract or dal concept redacziunal da la FMR.

— FMR FUNDAZIUN
| MEDIAS RUMANTSCHAS

Fundaziun Medias Rumantschas
Via da Masans 2
7000 Cuira

081 544 89 11
redacziun@fmr.ch

www.fmr.ch

